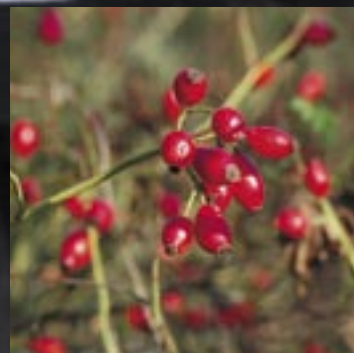
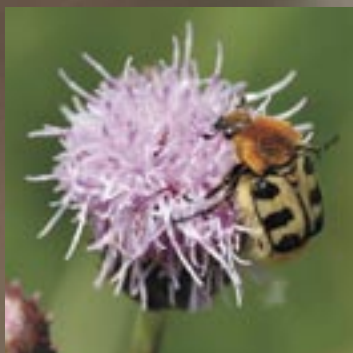

VOGELS in elke tuin WELKOM

*Een boekje vol tips voor meer
vogels in je tuin!*

de bron
voor natuur & milieu van IJzer tot Leie

Colofon

Uitgave

De Bron vzw, voor Natuur & Milieu van IJzer tot Leie
Iepersteenweg 56, 8600 Woumen

Tel.: 051 54 52 44, info@debron.be, www.debron.be

Samenstelling en redactie

Sofie Butaye, Lieven Stubbe, Guido Quaghebeur, Maarten
Willems, Chris Develter, Erwin Verfaillie, Rudy Claeys

Coördinatie

Guido Quaghebeur

Eindredactie

Lieven Stubbe

Vormgeving

Sofie Butaye

Fotografie

Dirk Becuwe, Sofie Butaye, Rudy Claeys, Geert Coudijzer, Rudy
Debruyne, Michel Decler, Luk Dombrecht, Guido Quaghebeur,
Geert Schoutteten, Lieven Stubbe, Erwin Verfaillie.

Met dank aan

Gilles De Vooght en Sigrid Verhaeghe

Druk

Cuvelier Graphics nv 'Industrial Printing', Ieper
De brochure is gedrukt op milieuvriendelijk papier
met plantaardige inkten.

Oplage

4000

*Deze brochure kwam tot stand dankzij de financiële steun
van het Electrabelfonds van de Koning Boudewijnstichting
namens het project 'Natuur(lijk) in uw tuin'.*

Een tuin voor mensen, natuur en vogels

Een koolmees inspecteert elke boomtwijg op hapjes. Een mannetjesmus tjipt zich de ziel uit zijn lijf. Een winterkoninkje rinkelt zijn wekkertje af op de afsluiting. Een roodborstje scharrelt naar wormpjes tussen de blaadjes. Een merel zingt op de nok van het dak zijn laatste avondlied.

Vogels geven je tuin iets extra's: ze zijn mooi, verrassend, levendig. Een vleugje echte natuur in je eigen groene buitenkamer. En met wat extra hulp in de winter mag je er ook koperwieken, groenlingen of kepen verwachten. Hoe meer vogels je tuin bezoeken, hoe meer er te genieten valt.

Hoeveel en welke soorten vogels kunnen zingen, broeden en eten in je tuin hangt af van wat je ze te bieden hebt. Ze zoeken er veiligheid, voedsel en een plek om te broeden. En dat kan je ze geven. Zelfs in de kleinste tuin kan je de perfecte gastheer of gastvrouw worden. Een goed gekozen nestkast wordt de vaste stek voor koolmees of ringmus.

Dat wordt pas echt genieten, dag in dag uit.

Jammer genoeg wordt vaak vergeten dat een nestkast op zich niet volstaat om een vogelgezinnetje gelukkig te maken. Veel belangrijker nog is het om in je tuin ook de spontane natuur meer kansen te geven.

In vogelvriendelijke tuinen vind je streekeigen bomen, bloesem- en bessenrijke struiken, bloemenveldjes die insecten aantrekken, 'wilde' hoekjes waar zelfs wat brandnetel als 'opperonkruid' wordt gedoogd.

Je vindt er hier en daar dood hout (wat erg decoratief kan ogen!) of gestapelde bakstenen, waar troepjes ongewervelden in overleven. Je vindt er zeker géén gifspuit of slakkendodende korrels.

Wie wilde vogels leefkansen wil geven, reserveert in de tuin voldoende ruimte voor échte natuur.

Pas dan wordt het zinvol om de tuin van enkele nestkastjes te voorzien, pas dan heet je de vogels echt welkom!

Dit boekje vertelt je hoe je van je eigen tuin een vogelparadijsje maakt waar mezen, mussen, winterkoninkjes, roodborstjes, merels en vele andere zich thuis voelen.

Inhoud

3	Een tuin voor mensen, natuur en vogels	14	Eten zoals je gebekt bent • Wie lust wat?• Gezond voederen	24	Vondelingen en patiënten • Vondelingen• Patiënten• Tips bij het vinden van gekwetste dieren• Vogelopvangnetwerk
4	Tuinplanten voor meer vogels • Kruid je tuin• Behaag je tuin	15	Gezocht: veilig huis • Zelf aan de slag• Geef je vogels een warm nest• Op de juiste plaats• Stadszwaluwen en dorpsmussen	26	Vogels voeren en beloeren • Doe mee!• Self-made voedercake
9	Vogels voederen: luxe of plicht? • Wanneer voederen• Vuistregels• Noten, ballen, silo's, netjes...• Slakken: lekker én nuttig!• Voedselregime op winterstand!• Noorderlingen en winterspreeuwen	18	Plattelandsvogels	27	De Bron en Natuurpunt
12	Water lokt vogels	22	Gevaar in de tuin • Eten en gegeten worden• Gevaarlijke gasten• De mens en zijn omgeving		

Tuinplanten voor meer vogels

Kruid je tuin

Je hangt vetbollen en pindanootjes in de winter, tegen de lente staan er schoongemaakte nestkasten ter beschikking. Prachtig. Maar in de zomer veroveren onkruiden en ongedierte je tuin. En dan wordt er gesproeid. Een regelrechte ramp voor diezelfde vogels.

Alle vogels, ook de zaadeters, eten tijdens de lente en de zomer massa's diertjes: insecten, spinnen, slakjes, wormen, ... Een koppel mezen met jongen zoekt elke dag een paar honderd rupsen bijeen. De jonge vogels hebben nood aan eiwitrijk voedsel om gezond groot te worden. Insecten zijn op hun beurt afhankelijk van allerlei inheemse bloemen en planten. Daarom zijn streekeigen, bloeiende planten zo belangrijk in je tuin.

Brandnetel (*Urtica dioica*)

Iedereen houdt van mooie vlinders, maar vaak wordt vergeten dat die vlinders ooit rupsen waren. Heel wat rupsen van mooie vlinders verkiezen brandnetel als voedselplant. In grote tuinen

verdient deze plant dan ook een eigen hoekje. Brandnetels groeien liefst op voedselrijke, wat vochtige gronden.

Ook voor mensen is de brandnetel nuttig! Je kunt er lekkere soep van koken, boordevol ijzer, kalk en eiwitten. Brandnetel levert ook een goed middel tegen bladluizen op. Vul een emmer met brandnetels en zet ze onder water. Laat het mengsel enkele dagen staan. Zeef het (intussen flink stinkende) brouwsel en spuit het op planten die door bladluizen aangetast zijn. Veel milieuvriendelijker dan chemische bestrijding.

Koninginnenkruid (*Eupatorium cannabinum*)

Deze plant (ook leverkruid genoemd) groeit graag in de halfschaduw op vochtige standplaatsen. Ze wordt redelijk groot en bloeit met roze bloemschermen van juli tot in september. In de

late zomer vormen de bloemen een feestdis voor insecten. Heel wat zweefvliegen, bijen en vlinders komen op de overvloedige nectar af. In het najaar maakt het massa's pluizige zaden die veel vogels graag eten.

Kaardenbol (*Dipsacus fullonum*)

Dit is een bijzondere, uitermate decoratieve plant die hoog en stevig opgroeit. Het eerste jaar komt alleen een bladrozet te voorschijn. Het tweede jaar bloeien de prachtig bloemhoofdjes met lilaroze bloemen. Veel insecten komen op de nectar af.

Rijpe kaardenbolzaden zijn interessant voor putters en andere zaadeters. De onderste stengelomvattende bladeren vormen een soort beker waar altijd wat water in blijft staan: een drinkplaats voor kleine zangvogels! Kaardenbol was vroeger belangrijk als hulp om wol te 'kaarden'!

Boerenwormkruid (*Tanacetum vulgare*)

Deze mooie, statige plant is een overblijvende composit met gele bloemhoofdjes. Ze bloeit van juli tot in oktober en trekt heel wat bijtjes aan. Het wormkruidbijtje is er zelfs volledig afhankelijk van.

Boerenwormkruid groeit best op een voedselrijke bodem. Door hun typische, wat scherpe kruidengeur zal een flinke tuil op de kast vliegen weghouden. Gedroogd boerenwormkruid is trouwens ideaal strooisel voor het kippen- of schapenhok: het houdt parasieten op afstand!

Duizendblad (*Achillea millefolium*)

Duizendblad groeit graag in volle zon, maar doet het ook in lichte schaduw. De plant groeit zo'n beetje overal, zelfs in droge, arme grond. De witte bloemschermen bloeien prachtig van juli tot in oktober, soms met een roze schijn. De plant trekt een bont allegaartje aan: kevertjes, nachtvlinders, zweefvliegen, ... Vinken en mezen lusten de zaden.

Duizendblad staat al lang bekend als veelzijdige geneeskrachtige plant. In de composthoop zou de plant het afbraakproces versnellen.

Engelwortel (*Angelica sylvestris*)

Engelwortel is een tweejarige plant die in elke tuin kan aarden, liefst in vochtige grond. Deze schermbloemige met zuiver witte bloempjes bloeit van juli tot oktober en trekt zweefvliegen,

kevertjes, wespen en vlinders aan. Het is er altijd een drukte van jewelste. De zaden zitten vol oliën die ook voor de vogels een lekkernij vormen.

Ook voor mensen is engelwortel lekker: de steel kan je tot gekonfijt fruit verwerken, van de wortel kan je een likeur maken.

Er horen nog veel meer soorten kruiden in een vogelvriendelijke tuin. Zonnebloem, vergeet-me-nietje, viooltje, korenbloem en paardenbloem zijn ideale zaadplanten. Sedum, verbena, kogeldistel, lavendel en munt trekken vele insecten aan.

Behaag je tuin

Inheemse struiken maken elke tuin aantrekkelijker voor vogels én andere dieren. Ze bieden nest- en schuilplaatsen om zich te beschermen tegen vijanden. In het voorjaar trekken hun bloesems insecten aan, precies in de periode dat jonge vogels nood hebben aan eiwitrijk voedsel. Van de nazomer tot diep in de winter dragen heel wat struiken eetbare vruchten. De vogels smullen vooral suikerhoudende bessen en nootjes om de vetreserves aan te vullen vooraleer de winter er aan komt.

Braam (*Rubus fruticosus*)

Bramen zijn op hun best op een zonnige, beschutte plek op voedselrijke grond. Daar bloeien ze het mooist en dragen veel vruchten. Ze bloeien heel lang, de bloesems trekken vele insecten

aan. Bramen zijn bijzonder interessant voor tuinvogels. Door hun ondoordringbaarheid vormen ze een veilige plek om te schuilen en er een nest in te bouwen. In de zomer hangen ze vol met heerlijke bramen. Dat waarderen alle vogels en vele andere diersoorten, mensen inclusief.

Wilg (*Salix alba*)

Wilgen zitten in het vroege voorjaar vol met wilgenkatjes. In die periode zijn er nog heel weinig bloemen of bloesems. De eerste insecten vinden hier dan een noodzakelijke voedselbron. En

zo kunnen ook vogels een eiwitrijk hapje meepikken. Wilgen laten zich gemakkelijk snoeien, knotten, of zelfs tot op de bodem afzetten. Ze maken steevast nieuwe loten die het volgende jaar boordevol wilgenkatjes steken. Er zijn vele soorten: schietwilg, grauwe wilg, struikwilg, boswilg, katwilg, amandelwilg, ...

Lijsterbes (*Sorbus aucuparia*)

De wetenschappelijke naam betekent 'vrucht (*sorbus*) voor de vogelvangst (*aucupor*)'. De oranje-rode bessen (steenvruchten) werden door de Romeinen als lokaas voor vogels gebruikt.

Vooraf merels en lijsters vinden ze lekker. De vogels verspreiden de zaden via de uitwerpselen, daardoor kunnen lijsterbessen zich gemakkelijk spontaan vestigen.

Deze kleine boomsoort groeit het best op lichte, waterdoorlatende bodems. Ze siert elke tuin met haar bloei (mei-juni), haar bessen (eind juli-september) én haar mooie herfststoot. Een aanrader!

Gelderse roos (*Viburnum opulus*)

De Gelderse roos bloeit in juni en juli met sneeuwwitte bloemtrossen, de grote schijnbloemen op de rand vallen sterk op. De felrode bessen rijpen al vanaf half augustus en blijven soms tot na de winter

aan de struik zitten: weinig vogels lusten ze! Maar als alle andere bessen op zijn, vormen ze toch nog een nooddrantsoen. Enkel de pestvogel, een onregelmatige wintergast uit het Hoge Noorden, is er gek op. Voor mensen zijn ze erg giftig! Gelderse roos groeit het best op een zonnige plek in eerder vochtige bodems.

Kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus*)

De kardinaalsmuts verdraagt halfschaduw. De groene bloempjes bloeien vrij onopvallend in mei-juni, maar de bessen zijn bijzonder mooi. Het rozerode vruchtomhulsel lijkt op de muts van een kardinaal. De bessen binnenin kleuren fel oranje. Ze zijn giftig voor de mens, maar de meeste vogels lusten ze wel.

Door zijn opvallende herfstkleuren, de (ook 's winters) groene twijgen en de kurkribbels op de takken blijft kardinaalsmuts het hele jaar door een sierlijke struik.

Meidoorn (*Crataegus monogyna*)

De warrige en door-nige takken maken van de meidoorn een bijzonder veilige (broed)plaats voor vogels. Zowel poezen als roofvogels blijven er buiten.

De soort groeit het best in het volle licht op zowat alle bodems en laat zich goed snoeien. Meidoorn mag in geen enkele (vogel-)tuin ontbreken!

De meidoorn bloeit in mei, met schitterende witte bloesemtuiten. Die zijn rijk aan nectar en trekken vele insecten aan. Vanaf de nazomer rijpen de vruchtjes tot donkerrode bessen. Die zijn eerder droog en melig. De vogels verkiezen eerst sappige en zoete bessen. Meidoornbessen komen pas later aan de beurt. Ze zijn ook voor mensen genietbaar als jam of thee.

Hulst (*Ilex aquifolium*)

Hulst hoort tot het beperkte kransje wintergroene streekeigen heesters. Het aaneengesloten bladerdek met stekelige bladranden biedt vogels bescherming en veiligheid. Bloei: van april tot juni met kleine witte bloempjes. Pas op: hulst is tweehuizig, er zijn mannelijke én vrouwelijke stuiken. Alleen de vrouwelijke hulst draagt de fraaie rode bessen, op voorwaarde dat er in de omgeving ook een mannelijke struik groeit. De bessen zijn giftig voor de mens, maar vogels (vooral lijsters) zijn er dol op. Wees dus spaarzaam wanneer je takken hulst als kerstversiering binnenhaalt.

Vlier (*Sambucus nigra*)

Vlier is een zeer nuttige struik die in juni en juli weelderig bloeit. Hij verkiest stikstofrijke bodems, en verdraagt flink wat schaduw.

Vlierbloesems en vlierbessen worden reeds eeuwenlang in bereidingen gebruikt. Vlierbessensiroop is een probaat middel tegen verkoudheden. Ook vogels weten vlierbessen te waarderen. In de nazomer is het dan ook feest. Ze eten ervan tot de suikers gaan gisten en ze dronken worden. Omdat de vogels de zaaies via inktblauwe uitwerpselen overal verspreiden, groeit vlier zowat overal waar mensen ervan afblijven.

Het lijstje met vogelvriendelijke struiken en bomen is verre van af. Wie over wat ruimte beschikt moet zeker grotere struiken en bomen aanplanten: wilde roos, taxus, vogelkers, zomereik, linde, boskers of haagbeuk. Ook fruitbomen (halfstammig in de kleine tuin, hoogstammig in grote tuinen) zijn in elk seizoen erg aantrekkelijk voor vogels, vele andere diersoorten én mensen.

Rode kornoelje (*Cornus sanguinea*)

De rode kornoelje is een sterke struik. De rood aangelopen takken blijven ook in de winter heel decoratief. In juni en juli bloeien de witte bloesems, waaruit zich in september zwarte bessen ontwikkelen.

Die zijn erg geliefd bij de vogels, en blijven dus nooit lang hangen. De struik houdt van een vruchtbare bodem en verdraagt wat schaduw. Omdat hij snoeien probleemloos verdraagt, is hij ook voor kleinere tuinen geschikt. De gele kornoelje (*Cornus mas*) hoort eerder thuis op kalkhoudende bodems, maar houdt het op de meeste gronden goed uit. Deze kornoelje bloeit reeds in februari, met fraaie gele bloesems. De oranjerode bessen zijn ook voor mensen eetbaar.

Dwergmispel (*Cotoneaster*)

Dwergmispel zie je vaak als bodembedekker in de tuin. Groeit graag in de zon of halfschaduw maar stelt verder geen hoge eisen. De blaadjes verkleuren mooi in de herfst. De kleine witte bloempjes hebben een bijzondere aantrekkingskracht op hommels, bijen en zweefvliegen. In de herfst worden de rode bessen een lekkernij voor lijsters en merels. Tegen de winter zijn ze opgesmuld!

Klimop (*Hedera helix*)

Als zelfhechtende klimplant weet klimop lelijke muren of omheiningen perfect te verbergen. Klimop tegen een muur werkt ook isolerend en vochtwerend. Kijk wel uit in de buurt van goten en dakranden. Tussen de wirwar van een oudere, breed uitgegroeide klimop maken vele vogels wat graag hun

nest of gaan er slapen. De plant bloeit laat in de herfst, in november. Ze is dan een welkome nectarbron voor bijen, zweefvliegen en vlinders. Pas in de winter rijpen de zwarte bessen. Perfect getimed om de vogels vers wintervoedsel voor te zetten.

Druivelaar (*Vitis vinifera*)

Een druivelaar aan de gevel geeft je tuin een zuiders karakter. Druiven bevatten veel suiker en dat weten ook vogels te appreciëren. Meestal worden druiven gekweekt om die zelf op te eten, daarom moeten netten de vruchten beschermen. Wie een deel van de trossen 'vogelvrij' verklaart, zal er heel wat succes én vogelplezier mee oogsten.

Zwarte els (*Alnus glutinosa*)

Deze boom groeit in Vlaanderen algemeen langs de waterkanten en op vochtige gronden. In het voorjaar, vanaf februari, bloeien de katjes: mannelijke katjes, die het stuifmeel verspreiden, vrouwelijke katjes die zich ontwikkelen tot elzenpropjes. Die blijven de hele winter aan de boom hangen en vormen een belangrijke voedselbron voor kleine zangvogels. Vooral sijsjes en putters peuteren met hun fijne snavel de zaadjes van tussen de schubbetjes. Een must voor de grotere tuin.

Vogels voederen: luxe of plicht?

Vogels hebben een lichaamstemperatuur van zo'n 40 graden. Het kost ze veel energie om tijdens de winter hun lichaamstemperatuur op peil te houden. Daardoor raken hun vetreserves sneller uitgeput. Kleine vogels, zoals winterkoninkjes, verliezen gedurende een koude nacht wel 10 % van hun lichaamsgewicht.

In periodes van grote kou, ijsvorming of hevige sneeuwval wordt een groot deel van het voedsel onbereikbaar. Veel vogels raken daardoor in acuut gevaar. Bovendien zijn de winterdagen kort. Er is dus weinig tijd om het voedsel bijeen te zoeken. De huidige landbouwmethodes laten ook weinig kruimels over voor de vogels.

Tenslotte is ook het educatieve karakter van het voederen niet onbelangrijk. Vogels die de voederplank bezoeken, verrijken onze kijk op het buitengebeuren. We raken er door begeistert, leren ze op naam brengen, observeren hun gedragingen. Zo worden vogels op de voederplank vaak een hefboom naar een ruimere natuur- en milieubescherming.

Wanneer voederen?

Zelfs in ons kleine landje hangt het ogenblik om met voederen te beginnen af van plaatselijke omstandigheden. Als algemene regel geldt dat je kan beginnen voederen vanaf november.

Je stopt met voederen wanneer het ('s nachts) niet meer vriest. Meestal is dit tegen eind maart. Het is wenselijk het voederen geleidelijk af te bouwen. Zo leren de oudervogels weer op zoek te gaan naar aangepast voedsel voor henzelf en hun jongen.

Vuistregels

Begin met wat zaad te strooien op de voederplaats. Zo kunnen de vogels wennen aan de plek. Voeder niet te veel tegelijk en liefst 's morgens. Gooi ook niet méér voedsel dan wat de vogels op kunnen. Overdadig voeren en overschotten trekken immers ook ongedierte aan.

Een open voedertafel op voet is ideaal: het voordeel is dat de vogels er gemakkelijk op kunnen landen en dat jij ze beter kunt observeren. Je kan zelf een voedertafel timmeren uit een plank die je voorziet van opstaande randen van enkele centimeters. Openingen op de hoeken zorgen voor de afvoer van het regenwater. Let er op dat de poes niet al te makkelijk bij de plank kan! Plaats of hang ze minimaal 1,50 meter van de grond.

Plaats of hang de tafel best nabij (onder) een struik of boom waar de vogels vlug kunnen schuilen bij gevaar (sperwer bv.). Echter niet té dicht: katten zullen van die dekking graag gebruik maken voor de 'loerjacht'. Zorg er alleszins voor dat je eigen poeslief tijdig kan opgemerkt worden: bind haar een belletje aan! Of hou de kat binnen wanneer de meeste vogels komen eten.

Het is belangrijk dat de plank geregeld schoongemaakt wordt met warm water en een borstel. Zo verwijder je vogelpoepjes,

beschimmelde restjes en bacteriën die de vogels ziek kunnen maken.

Naast de gewone (zelfgemaakte) voedertafel zijn er in de handel ook voederhuisjes te koop in allerlei maten en modellen. Het dakje dat er op zit, beschermt het voer tegen regen en sneeuw. Nadeel is dat de vogels het voedsel minder snel ontdekken.

De staartmees is steeds meer te gast in grote tuinen

Noten, ballen, silo's, netjes en scharrelaars

Er zijn nog meer mogelijkheden om de wintergasten aan tafel te krijgen.

In de handel zijn er speciale voedersilo's te koop, voorzien van een beschermende kooi. Dat voorkomt dat andere dieren (ratten) aan het voedsel zitten.

Mezen eten graag bengelend. Naast de klassieke vetbol of het pindanetje dat je overal kunt kopen, is er tegenwoordig een uitgebreid aanbod van alle mogelijke hangende toestelletjes waar ze allerlei zaden en pinda's uit kunnen peuteren.

Vergeet echter niet dat vele vogels hun voedsel liefst op de grond bijeen scharrelen: vinken, mussen, heggenmus, winterkoninkje en roodborstje zoeken hun voedsel weinig of nooit op de voederplank. Strooi dus ook wat voedsel op de grond zodat deze vogels aan hun trekken komen. Ook lijster, merel en koperwiek zoeken hun voedsel graag op de bodem bijeen.

Slakken: lekker én nuttig!

Slakken zijn planten- en afvaleters. Nogal wat tuinvrienden hebben er een hekel aan. Vooral aan naaktslakken, omdat die zich aan groenten of sierplanten vergrijpen. Gelukkig zijn lijsters en merels er wél verzot op: slakken zijn vaak hun grootste voedselbron. Chemische middeltjes om de slakken te verdelgen betekenen voor die vogels dan ook de dood. Gebruik ze dus nooit! Bovendien zijn slakken echt wel nuttig als afvaleters.

Slakken komen vooral 's nachts bij nat weer massaal te voorschijn. Je kunt ze wegvangen door enkele omgekeerde bloempotten met vochtig stro erin in de tuin te plaatsen. Draai de bloempot overdag om en de lijsters vinden de slakken. Lijsters slaan slakkenhuisjes stuk op een bepaalde steen of hard oppervlak. Zo vind je de kapotte huisjes vaak bij elkaar op dezelfde plaats: de lijstersmidse.

zanglijster, dé huisjesslakken-specialist

groenling

Noorderlingen en winterspreeuwen

Wie kiest voor een vogelvriendelijke tuin en 's winters regelmatig voedert, mag soms verrassende noorderlingen verwelkomen. De koperwiek lijkt op een zanglijster, maar met roodbruine flanken en witte wenkbrauwstreep. Koperwieken zijn typische wintergasten uit Noord-Europa. Ook kramsvogel, keep, sijs, barsijs, goudvink zijn welkom uit het noorden.

Pestvogels zijn zogenaamde invasievogels. Ze leven in Noord-Europa maar trekken soms massaal naar onze streken wanneer ze thuis geen voedsel meer vinden. Pestvogels storten zich dan op de bessen van de Gelderse roos, waar andere vogels feestelijk voor bedanken.

De spreeuwen die 's winters je tuin bezoeken zijn niet dezelfde als onze broedvogels. Onze 'winterspreeuwen' komen uit Scandinavië of Rusland, onze 'zomerspreeuwen' trekken zuidwaarts. Ook het roodborstje dat je tuin in de nazomer opvrolijkt, trekt meestal weg naar het zuiden. Een ander roodborstje uit Scandinavië trekt 's winters bij je in en geniet van je gastvrijheid. Onderzoek heeft uitgewezen dat in eenzelfde tuin of park jaarlijks vele verschillende roodborstjes langskomen om er enkele dagen tot enkele weken te verblijven.

Voedselregime op winterstand!

Elke vogel heeft zijn eigen aanpak om de winter te overbruggen. Gespecialiseerde insectenetters (wielewaal, spotvogel, gierzwaluw, huis- en boerenzwaluw, ...) trekken weg en overwinteren in warmere oorden. Hun strikte voedselregime laat niet toe om hier te overleven gedurende de winter.

Algemeen voorkomende soorten doen niet zo moeilijk wat hun voedselkeuze betreft. Ze schakelen reeds in de nazomer vlot over van dierlijk voedsel naar een breder gamma met vruchten, diverse graansoorten en 'menselijke voedselresten'. Typische zaadeters zoals huis- en ringmus, groenling en vink stellen natuurlijk weinig problemen. Deze vogels zullen regelmatig de voedselplank bezoeken.

Soorten die bij ons overwinteren slagen er in om vlot hun dagelijks menu aan te passen. Merels, spreeuwen, roodborstjes en lijsterachtigen schakelen over op vruchten (braam, vlier, lijsterbes, meidoorn e.d.) van zodra die rijp zijn. Mezen zijn van april tot oktober verstokte insectenetters, maar passen in het najaar hun darmstelsel aan om 's winters zaden en noten te kunnen verteren.

keep

huismusman in bad

Water lokt vogels

Kijk naar een badende mus of merel: de vogel zet al zijn veren rechtop, klappert met de vleugels, de spetters vliegen in het rond. Een echte plensbui. Af en toe stopt het spetterfeest, de vogel kijkt aandachtig of er geen gevaar dreigt. En dan gaat het weer verder. Tot slot gaat hij zich wat opzij zetten om zich droog te schudden en de veren glad te strijken.

Vogels gaan graag in bad, zo houden ze hun kostbare veren in conditie. Het biedt ze ook verkoeling tijdens hete zomerdagen. Een vogelbad is een topattractie in je tuin!

De ondiepe rand van de vijver doet perfect dienst als vogelbad of drinkplaats. Vogels houden graag overzicht tijdens hun bad, gevaarlijke rovers schuilen vaak in een klein hoekje.

Het beste vogelbad of drinkplaats is een ondiepe schaal op een open, overzichtelijke plek in de tuin. In tuincentra zijn diverse modellen beschikbaar, dus voor elk wat wils. Zorg er wel voor dat je schaal steeds gevuld is met vers water. Af en toe zal wel een onderhoudsbeurt noodzakelijk zijn.

Bij streng vriesweer wordt vloeibaar water voor alle vogels een serieus probleem. Je kan 's morgens wat warm water voorzien. Door eventueel wat suiker toe te voegen, bevriest het niet zo gemakkelijk. Nooit zout toevoegen! Handige Harry's kunnen enkele theekaarsjes onder een metalen waterschaal plaatsen en zo de hele dag drinkwater aanbieden.

Wanneer er verse sneeuw of poedersneeuw valt is het drankprobleem opgelost: vogels pikken sneeuw op om te drinken. Maar dan wordt het wel véél moeilijker om aan voedsel te geraken ...

Eten zoals je gebekt bent

ringmussendrukte op de voedertafel

Elke vogel zingt zoals hij gebekt is, maar dat geldt ook voor het voedsel. Elke soort lust een bepaald soort voedsel en is daar ook voor gebouwd. Het is dus belangrijk om te voederen met voldoende variatie: zo krijg je meer soorten op wintervisite.

Wie lust wat?

- **Merel, kramsvogel, koperwiek, zanglijster, spreeuw**
Brood, geweekte rozijnen, kaasrestjes zonder korst, fruit, bessen, gekookte rijst, gekookte aardappelen zonder zout. Deze vogels voeder je best op een beschutte strooiplaats op de grond.
- **Koolmees, pimpelmees, staartmees**
Vetbollen, ongebrande en ongezouten pinda's, hazel- en okkernoten, vogelzaad, zonnepitten, kokosnoot. Voederen op de voedertafel of ophangen in bomen buiten het bereik van katten.
- **Grote bonte specht**
Spekzwoerd, ongezouten pinda's en noten, vetbollen, zonnebloempitten, kaas zonder korst. Bevestig dit op een rustige plek aan dikke takken of boomstammen.
- **Huismus, ringmus, vink, keep, sijs, groenling**
Bruin brood, allerlei zaden, zonnebloempitten, etensresten zonder zout (!). Op de grond of op de voedertafel uitstrooien.

- **Winterkoninkje, heggenmus, roodborstje**
Universeel vogelvoer, broodkrumels, maden en meelwormen, ongekookte haverwortel. Deze soorten komen niet graag op de voedertafel. Zet het voer in schaaltes onder heggen of struiken.

Gezond voederen!

- Voeder nooit voedsel waar zout aan toegevoegd werd (vb. gezouten spek). In kaas en brood zit er al meer dan genoeg!!
- Voedsel dat gemakkelijk bevriest (vb. appel, kokosnoot) voer je niet in kleine stukjes maar als geheel.
- Voeder keukenrestjes met mate. Een overschot aan aardappelen, brood, rijst, pasta, enz. kunnen ongewenste gasten (ratten, muizen) aantrekken!
- Vermijd plantaardige vetten of margarine. Vogels krijgen er diarree van.

Gezocht: veilig huis

In mei legt elke vogel zijn ei. Veel vogels zoeken al vanaf het vroege voorjaar naar geschikte en veilige broedplaatsen. Het broedseizoen duurt tot de nazomer.

Heel wat vogels bouwen een 'openluchtnest' in de beschutting van struwelen en doornige hagen. Enkele grotere soorten bouwen zelfs open en bloot in een hoge boomvork, zoals de grote lijster, de wiewaal of bosduiven. Slechts een klein aantal is in staat om een eigen veilige nestholte te hakken in boomstammen.

Naast de spechten slagen ook sommige mezensoorten erin om in het vermolmd hout van moerasbomen een kraamkamertje in te richten. Enkele soorten graven een nestgang uit in de steile wand van beek- of vijveroevers: ijsvogel, oeverzwaluw. De meeste holenbroeders zijn echter aangewezen op holten die ze vinden in oude, halfrotte boomstronken, oude spechtenholten, uitgescheurde zijtakken, soms ook in oude muren.

Soorten die van nature in holen broeden, kunnen we helpen met kunstmatige nestholtes. Kool- en pimpelmezen zijn in bijna elke tuin te vinden. Een koolmees die in een nestkastje vliegt, betekent voor kinderen vaak het eerste contact met de natuur.

Wie niet in een holte broedt, zoekt de veiligheid van hoge bomen, dichte en doornige struiken of struwelen. De vogelvriendelijke tuinnens is dus gewaarschuwd. Meidoorn, sleedoorn, hondsroos en egelantier, bramen, taxus, hulst of andere dichte en doornige struiken of bomen verdienen zeker een plaats als aantrekkelijke broedplaats in je tuin.

Zelf aan de slag

Nestkasten kan je in de meeste tuincentra kopen. Wellicht haal je meer voldoening uit een zelfgemaakt kastje. Met planken van minstens 15 mm dikte kan je aan de slag.

Enkele bouwtips:

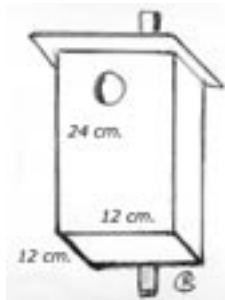
Het dak of een wand moet je kunnen openen (vb. via scharnieren) of wegnemen. Na het broedseizoen moet je immers de nestkast kunnen schoonmaken (best tegen december).

Gebruik nooit geschilderd of gevernist hout. De buitenkant mag wel met een beits op waterbasis behandeld worden, zo gaat de kast langer mee. Met een klokzaag bekom je de gepaste diameter voor de invliegopening. Zo'n zaag past gemakkelijk op je boormachine. De grootte van de opening bepaalt welke soorten er kunnen broeden. (Overzicht openingen: blz. 17) Vogels zijn acrobaten. Een zitstokje voor het invlieggat is niet nodig. Met een stokje vergroot je immers het risico op ongewenst bezoek: wezel of hermelijn, ekster, poeslief, ...

Indien je hout moet aankopen, dan kan je aan de hand van de bouwtekening verspilling vermijden.

Tip: geef je tuinvogels een warm nest

Wie er een poes, hond of schapen op nahoudt, kan de tuinvogels voorzien van extra-warm nestmateriaal. Verzamel katten- of hondenharen tijdens het borstelen of uitkammen en prop ze in een kleine aarden bloempot, die je aan een koord in een boom hangt. Diverse vogelsoorten zullen de haartjes uitpikken en als warm nestmateriaal gebruiken. Zo kan je bij het schoonmaken van een mezenestkast de pelsharen van je hond terugvinden. Ook plukjes schapenwol worden graag als warm nestmateriaal verwerkt.

Op de juiste plaats!

Richt de opening van de nestkast noordoost, zo vermijd je de inslag van regen én fel zonlicht.

Je hangt de kasten best ten laatste tegen eind februari uit. Zo kunnen geïnteresseerde vogels er al aan wennen.

Zorg dat katten er niet zomaar bij raken. Hang het nestkastje bijvoorbeeld in een meidoorn of dicht bij een doornstruik.

Bevestig de nestkast stevig genoeg om tegen weer en wind bestand te zijn. Klop nooit spijkers in een levende boom. Span de kast met stevige elastieken, een oude fietsbinnenband, doorgesneden autobinnenband of rolluikriemen rond de boomstam of tak.

Vermijd wrijf- en drukwonden op de boomschors door tussen de kast en de boom enkele stokjes of latjes te schuiven. Wanneer je de hangplaats van de kast elk jaar wijzigt, genezen mogelijke schorswonden.

Hang de kast niet te hoog op! Twee meter is voldoende, je moet de kast zelf gemakkelijk kunnen afnemen om te reinigen.

Na het broedseizoen maak je het nestkastje schoon met heet water, ook als er geen broedgeval was. Muizen of insecten kunnen ook wel eens voor vuil zorgen.

Stadszwaluwen en dorpsmussen

Met duizelingwekkende snelheid vliegen vanaf mei de **gierzwaluwen** boven de stad of het dorp. Het zijn echte lucht-acrobaten: eten, paren, slapen, ... alles gebeurt vliegend. Ze gaan meteen op zoek naar een geschikte broedplaats. Moderne gebouwen zijn meestal ongeschikt. De gierzwaluwen, niet verwant aan huis- en boerenzwaluw, gaan namelijk op zoek naar kieren en spleten. Je kan hen helpen door het plaatsen van gierzwaluwdakpannen of door neststenen in te metselen. Best is meer nesten bij elkaar te plaatsen want de gierzwaluwen broeden vaak in groep. Eens een nestplaats bezet, volgen er vlug meer en keren ze jaar na jaar terug.

Vanaf half maart hoor je in het dorp of de stad de **zwarte roodstaart**. Vaak ontdek je het zingende mannetje hoog op de nok van een huis. Zwarte roodstaartjes zijn oorspronkelijk rotsbewoners, ze nestelen liefst 'binnenkamers': in een stal, schuur of garage, ruïnes, op randen en openingen onder dakpannen. Je kan hen helpen door halfopen nestkasten te voorzien in garages, schuurtjes of andere bijgebouwen waar ze steeds binnen kunnen. Hoog ophangen, buiten bereik van poeslief!

De klassieke mezenkast. De grootte van de opening bepaalt de gasten: koolmees, pimpelmees, zwarte mees, huismus, ringmus, boomklever...

Halfopen drempelkast, bedoeld voor heel wat soorten, ook niet-holenbroeders.

Een kast met grotere opening trekt o.m. spreeuw, vliegenvanger, zwarte roodstaart en mus aan.

De zwarte roodstaart bouwt zijn nest graag in schuurtjes, stallen en andere verlaten gebouwen.

Huismussen houden van gezelligheid en broeden graag in kolonies. Daarom voorzie je best een gecombineerde nestkast (3 of meer kastjes in één constructie) of 'mussenappartement'.

De **spreeuw** is heel nuttig als opruimer van de emelten (larven van langpootmuggen) die je gazon ondergronds opvreten. Deze vogels kan je helpen door een ruime nestkast met vliegopening van 4,5 cm doorsnede. Hang deze kast minstens 2 meter hoog op.

Vanaf de eerste lentezon bakenen **koolmees**, **pimpelmees**, **huismus** en **ringmus** hun broedterritorium af. De mussen tjiipen op de dakgoot, de sirene van de koolmees weerklinkt van uit elke boom in je tuin. Enthousiast onderzoeken ze alle nestkasten in de buurt en maken hun keuze.

Geschikte afmetingen voor een mezen- of mussenkast:

25 x 12 x 12 cm

De ideale ophanghoogte ligt tussen 2 en 3 meter.

Belangrijk is wel de **diameter** van het invlieggat:

- Pimpelmees: 2,8 cm
- Koolmees, ringmus: 3,2 cm
- Huismus: 3,5 cm

Met een drempelnestkast help je **roodborstjes** en **winterkoninkjes** een stuk verder. Een grondoppervlak van 12 x 12 cm en een opstapje van 5 cm is al geschikt.

Is het grondoppervlak 20 x 20 cm en met een drempel van 3 cm, dan kunnen **merels** en **zanglijsters** er gebruik van maken. Deze vogels zijn geen holenbroeders, maar waarderen wel een comfortabele en veilige nestplaats.

Plattelandsvogels

Grote tuinen en boomgaarden

Wie een grote tuin met flink wat bomen of een boomgaard bezit, maakt kans een boomkruiper of misschien ook de boomklever op bezoek te krijgen. Deze boeiende vogels onderzoeken voortdurend elke boomstam en elke schorsspleet naar insecten, spinnetjes, slakjes, ... 's Winters lust de boomklever ook nootjes en bessen.

Voor de **boomkruiper** plaats je de nestkast plat tegen de boomstam, zonder achterwand (de randen van boven- en onderplank wel wat afronden). De opening is een spleet die aansluit op de stam (zie foto).

Een boomkruiperskast: een anrader in grotere tuinen met grote bomen.

boomkruiper

De **boomklever** is tevreden met een klassieke nestkast. Grappig is wel dat hij de ingang met klei en leem wat kleiner metselt tot een gepaste opening. Deze kasten hang je tussen 1,5 en 3 meter hoog.

Van uit zijn uitkijkpost vangt een **grauwe vliegenvanger** vliegende insecten en keert trouw terug naar de startplaats. De vogel broedt in allerlei holten, kieren en spleten van oude bomen of muren. Je kan deze ijverige insectenverdelger helpen met een drempelnestkast. Een grondoppervlak van 12x 12 cm is voldoende, de hoogte van de drempel bedraagt 2,5 cm.

Dergelijke nestkast hang je 2 meter hoog.

boomklever

steenuil takkeling

De **steenuil** broedt in holtes van knotbomen of oude fruitbomen. Een steenuilenkast meet 80 x 15 x 15 cm, de diameter van het invlieggat bedraagt 7 cm. Steenuilen broeden graag in het pikdonker, daarom timmer je halfweg de kast best een tussenschot. De kast hoeft niet hoog te komen, tussen 1,5 en 2,5 meter is voldoende. Hang geen nestkasten in knotbomen langs de waterkant. Zo voorkom je de verdrinkingsdood van jonge vogels wanneer die op verkenning gaan.

Oude knotboom: de ideale nestplaats voor de steenuil.

De boerenzwaluw maakt zijn nest altijd binnen in de stal.

Beter één zwaluw onder je dak dan tien in de lucht... Helaas, zowel **huiszwaluw** als **boerenzwaluw** worden zeldzaam in onze contreien. Zwaluwen hebben niet alleen te lijden onder allerlei pesticiden, ook tijdens de lange trektocht van en naar Afrika vallen grote verliezen.

In de regel bouwen zwaluwen hun nest zelf. Ze verkiezen een vrij ruw muuroppervlak om hun nesten tegen aan te metselen. Huiszwaluwen metselen hun nest onder de overhangende dakgoot van een gebouw, bij ons is dat meestal een boerderij. De boerenzwaluw zoekt binnen in stallen en schuren een veilige nestplaats. Beide gebruiken modder en klei als bouw materiaal.

Toch kunnen we zwaluwen helpen. Indien er af en toe huiszwaluwen in jouw buurt voorkomen, kun je die lokken door één of meer kunstnesten op te hangen. De zwaluwen werken die daarna met modder en klei zelf af waar nodig.

Voor boerenzwaluwen is het van belang dat de ruimte waarbinnen ze nestelen steeds open staat. Zelf zoeken ze een gepaste balk of elektriciteitsleiding waar ze hun nest kunnen opbouwen.

Wie broedende zwaluwen te gast heeft maar hinder ondervindt van de uitwerpselen kan best 'mestplankjes' monteren. Je bevestigt een stukje multiplex van 15 cm breed minstens 30 cm onder het nest aan de muur. Dat zal de meeste mest opvangen. Het is wel belangrijk om elk jaar na het uitvliegen van de jongen het plankje schoon te maken en weg te halen.

Nestkast voor huiszwaluw uit houtbeton.

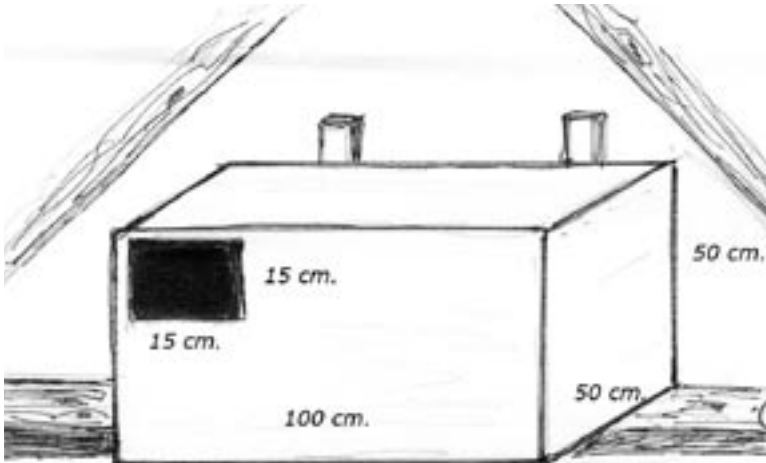

Nestkast voor boerenzwaluw uit houtbeton.

De torenvalk, die de populaties veldmuizen onder controle houdt, help je efficiënt met een grote open nestbak. Die meet minimum 40 x 30 x 30 cm. De bak moet wel de hoogte in: minstens 4 meter! Torenvalken houden van een breed en vrij uitzicht. Verwijder takken voor de nestkast, zodat de vogels makkelijk kunnen aan- en afvliegen. Je kan die bak in een grote boom plaatsen, maar het is beter om ze op een stevige paal te bevestigen.

Torenvalk op uitkijk in zijn nestkast na succesvolle jacht.

Ondanks zijn naam broeden heel wat kerkuilen in open, hoge schuren. Kerkuilen helpen mee om schuren en de omgeving van boerderijen muisarm te houden. Een nestkast voor de kerkuil wordt best zo hoog mogelijk, op een donkere plek opgehangen. De afmetingen bedragen 100 x 50 x 50 cm; het invlieggat meet 15 x 15 cm. In de nestbak plaats je een tussenschot zodat de uilen lekker donker kunnen rusten en broeden. Ideaal is om de kerkuilenbak op te hangen aan de binnenkant van een gebouw achter een 'uilengat'.

Gevaar in de tuin

Ook in een natuurvriendelijke tuin krijgen de vogels heel wat gevaren te trotseren. Vogels worden aangevallen door de eigen poes of hond. Ze sterven aan gifstoffen die - vaak uit gewoonte - gesproeid worden. Ze overleven een botsing tegen vensterglas niet. Ook tuinvogels worden belaagd door predatoren die hen zelf, hun eieren of jongen als voedsel zien. Soms krijgt je tuin bezoek van roofvogels (sperwers!) voor wie kleine zangvogels hoog op de menukaart staan. Zo zit de natuur nu eenmaal in elkaar.

Eten en gegeten worden

In de natuur geldt de harde wet van eten en gegeten worden. Kleinere vogels met een korte levensduur en een groter verlies aan jongen moeten daarom heel wat meer jongen ter wereld brengen om de eigen soort op een gelijk aantal te kunnen houden.

Ondanks die natuurwet hebben we het er moeilijk mee als de kat met een vink in de bek thuiskomt, een merel verdwaasd blijft liggen na een kamikazevlucht tegen de keukenruit, of een verweesd mussenjong hulpeloos alleen op de grond zit. Het zijn immers vogels uit de eigen tuin. Toch primeert hier het gezond verstand: tuinvogels beschermen betekent niet dat we hun natuurlijke vijanden zouden vernietigen!

Gevaarlijke gasten

Veel wilde dieren zoeken onze tuin op om er een vogel als prooi te pakken te krijgen. De sperwer wordt meer en meer in tuinen waargenomen. Deze roofvogel vliegt behendig langs struiken en tussen bomen door. Hij gebruikt voor zijn verrassingsaanval elke beschutting en speurt ondertussen naar zangvogels. Ekster, rode eekhoorn en hermelijn roven eitjes uit nesten.

In de winter verzamelen veel zangvogels bij de voederplaatsten. Meestal zijn kooien of koepels rond voedersilo's, voeder tafels en nestkasten voldoende om die rovers diervriendelijk te ontmoedigen.

Onze lieve huiskat vormt het grootste gevaar in de tuin. De enige waterdichte manier om te voorkomen dat de kat vogels pakt, is ze binnen te houden. Zeker tijdens de schemering, wanneer vogels het kwetsbaarst zijn. Ook in het broedseizoen of tijdens het voederen in de winter hou je de huiskat beter binnen.

De mens en zijn omgeving

Over het gebruik van pesticiden in de tuin hadden we het reeds. Biologische bestrijding is veel beter voor de vogels. Glazen deuren en grote vensters maken veel slachtoffers. Omdat vogels glas meestal niet zien of hun eigen leefomgeving erin weerspiegeld wordt, vliegen veel vogels tegen ramen aan. Gevolg: de dood, allerlei kwetsuren of - in het beste geval - een flinke hersenschudding. Versufte vogels vormen een gemakkelijke prooi voor katten of andere rovers. Een middelje dat helpt, is het aanbrengen van zelfklevende roofvogelsilhouetten. De silhouetten breken de weerspiegeling van de omgeving en weerhouden vogels ervan erdoor te willen vliegen.

Bij veel tuinliefhebbers stopt de liefde voor de natuur waar het op delen aankomt. Elke tuinvogel snoept wel eens mee van onze tuinvruchten of -groenten. We ergeren ons dood wanneer vogels er met de mooiste aardbeien of kersen vandoor gaan maar vergeten dan dat diezelfde vogels ons verlossen van veel schade door insecten, slakken of andere beestjes. Natuurvrienden beperken zich dan ook steeds tot diervriendelijke maatregelen.

Bind je kat de bel aan!

Een eenvoudig, stevig belletje aan de halsband van je huiskat waarschuwt de vogels als de kat in aantocht is. De kat zal het belletje en bijhorend halsbandje dan wel misschien niet leuk vinden, maar ze verdraagt het - na een tijdje - goed.

Zorg wel voor een elastisch bandje, zodat de poes zich vlot kan bevrijden als het bandje ergens aan vastraakt.

De sperwer, doods vijand van kleine vogels, ook in de tuin.

Vondelingen en patiënten

Vondelingen

In elke tuin, klein of groot, vind je wel eens 'hulpeloze' jonge vogels. Eén gouden regel: laat die zoveel mogelijk met rust. Veel jongen, vooral van broedvogels in open nesten zoals merels, lijsters, Turkse tortels, houtduiven, ... verlaten het nest vóór ze goed kunnen vliegen of vóór ze zelf voor hun voedsel instaan. Zij leren stapsgewijs vliegen, van tak tot tak. De ouders zijn altijd in de buurt om voor hun schreeuwlijkerds te zorgen.

Vind je een jong in een benarde situatie (bijvoorbeeld op straat) of een jong dat duidelijk veel te jong is om buiten het nest te overleven (onvolledig vederkleed, geen staart, nog in donskleed, ...), probeer dan het nest te zoeken. Plaats het jong terug in het nest. De ouders zullen het niet afstoten zoals dat bij zoogdieren wel het geval kan zijn.

Vind je het nest niet terug, zet het jong dan op een tak, goed verscholen in het gebladerte (bv. van hulst of klimop), op een plaats waar het veilig is voor katten en verkeer! De ouders zijn meestal niet ver weg en zullen het jong zeker verder voeren.

In een aantal gevallen, en zeker bij zeldzame soorten, grijp je best wel in. Jonge vogels van zeldzamere soorten kun je het best naar een Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren brengen als het helemaal doorweekt of gekwetst is, als het nest vernietigd is of als je vermoedt dat beide ouders verongelukt zijn of dat het jong geen eten meer krijgt.

Plaats een jonge vogel in een kleine kartonnen doos, op een verwarmde plaats. Verzwakte of doornatte vogels hou je warm met een warmwaterfles in een handdoek gewikkeld. Probeer nooit zelf de vogel groot te brengen, dat loopt toch op een mislukking uit.

Jonge merel, pas uit het nest gevlogen. Plaats de vogel op een veilige plaats (bv. meidoornstruik) en laat hem verder met rust!

Patiënten

Af en toe kan je in de tuin een verzwakte of gewonde volwassen vogel vinden. Een vogel die tegen een raam gevlogen is, kan tijdelijk versuft zijn. Dit varieert van een paar seconden tot enkele uren. Een raamslachtoffer hoeft dus niet altijd meteen opgevangen te worden. Je kan de vogel beter wat rust gunnen in een doos of met een doos er overheen geplaatst. In veel gevallen herstelt de vogel na een paar uur en kan hij dan weer vrijgelaten worden. Merk je dat de vogel niet herstelt, dan wordt die best opgevangen in een vogelasiel. Soms is er sprake van functieverlies, bijvoorbeeld verlamde pootjes. Ook dit kan na enige tijd weer vanzelf herstellen.

Indien je duidelijk uitwendige verwondingen opmerkt (gebroken poot of vleugel) of abnormale houdingen vaststelt bij de vogel (scheef houden van de kop, abnormale bewegingen van de nek...), wordt de vogel best zo snel mogelijk naar een Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren gebracht waar hij deskundig kan verzorgd worden.

Algemene tips bij het vinden en overbrengen van gekwetste en verzwakte vogels

1. Bescherm het dier en zet het op een rustige, tochtvrije plaats (garage, tuinhuis). Een volwassen dier niet te warm plaatsen, jongen echter moeten warm gehouden worden (wikkel het dier bijvoorbeeld in een handdoek).
2. Plaats het dier in het donker, best in een kleine kartonnen doos. Nooit in een vogelkooi. De vogel zou zich bijkomend kunnen kwetsen aan de tralies. Voorzie de doos van enkele verluchttingsgaatjes en leg op de bodem enkele gescheurde kranten of een doek om heen en weer schuiven te voorkomen.
3. Geef geen eten aan de vogel. Vochtig brood of gesuikerd water is uit den boze. Verplicht de vogel niet te drinken, zeker niet als het om een roofvogel gaat. Roofvogels in de natuur halen hun vocht immers uit hun prooidieren.
4. Vermijd elke vorm van stress. Toon de onfortuinlijke gast niet aan al jouw vrienden, kennissen en burens, neem geen foto's. Het veelvuldig manipuleren van dit dier kan zijn dood betekenen.
5. Dien nooit zelf geneesmiddelen (ontsmettingsmiddelen, antibiotica, ...) toe. Medicatie voor mens of huisdier, kan giftig zijn voor vogels. Vogels met breuken aan de vleugels worden het best in een doek gewikkeld. Nooit dieren in bokalen (vb. vleermuizen) of in een vogelkooi transporteren. Rij rustig, vermijd heen en weer geslinger in de wagen.

Vogelopvangnetwerk Westland

In onze regio werken vrijwilligers samen in het VogelOpvangNetwerk Westland. Het VON - Westland is actief in Heuvelland, Zonnebeke, Langemark-Poelkapelle, Vleteren, Wervik, Poperinge en Ieper. Vrijwilligers staan in voor het opnemen van oproepen en het overbrengen van gekwetste vogels naar het Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren in Beernem.

Wil je zelf meewerken om gekwetste en verzwakte vogels een kans op overleven te geven of heb je zelf in onze regio een gekwetste of verzwakte vogel gevonden? Bel dan naar het nummer: 0494 16 07 88. Dan kom je terecht bij één van onze vrijwilligers die je te hulp zal komen.

0494 16 07 88

Vogels voeren en beloeren

doe mee!

Je tuin en de omgeving is het leefgebied voor heel wat vogelsoorten. Niet alle soorten laten zich even goed bekijken maar door te voeren kan je zorgen voor extra levendigheid. Sommige zie je maar af en toe, andere zal je elke dag te zien krijgen. Deze echte tuinvogels zijn gewend aan mensen en voelen zich thuis in struiken, hagen en zelfs op het dakterras of balkon.

Met jouw hulp kan Natuurpunt meer te weten komen over aantallen en de af- of toename van vogelsoorten in Vlaanderen. Ieder jaar tellen bijna 7500 gezinnen samen 255.000 vogels. De resultaten kan je nalezen op www.natuurpunt.be/tuinvogels. In het eerste weekend van februari organiseert Natuurpunt de actie gesteund door enkele commerciële partners.

Self-made voedercake

Smelt 250 g rundervet, voeg hierbij fijn gemalen pindanoten, okkernoten en hazelnoten. Aanvullen met wat rozijnen, gebroken granen (maïs, tarwe), muesli, en fijn gemalen broodkruim. Met wat gepelde zonnebloempitten maak je de voederbol speciaal. Roer alles om tot een nog vloeibare massa, giet dit vervolgens in een recipiënt (vb. melkbrik) waar je een touw of gevlochten draad hebt ingebracht (om je bol te kunnen ophangen). Nog even wachten tot alles voldoende gestold is, en dan kan je je eigen voedercake ophangen in de tuin. De vogels zijn er gek op!

Wil je vlog meer vogels en natuur in je tuin? Dat kan! De natuurdoos.

Ze bevat afgewerkte en direct bruikbare materialen, succes gegarandeerd:

- > nestkast voor koolmees
- > voederplank
- > insectenhuisje
- > loeppotje

Brochures vol praktische en handige, toepasbare tips

- > brochure 'Kikker & Co'
- > brochure 'vogels voeren en beloeren'
- > brochure 'vogels in elke tuin welkom'

Kostprijs 15 euro. Te verkrijgen op het secretariaat van De Bron vzw op De Blankaart. Meer info: tel. 051 54 52 44.

de bron

voor natuur & milieu van IJzer tot Leie

overkoepelt de natuur- en milieuverenigingen van de Westhoek, tussen de IJzer en de Leie: vier Natuurpunt-afdelingen (Westland, De Vlonder, Gewerveld, IJzervallei), de afdelingen van VELT en JNM, Stichting Marguerite Yourcenar en 8 natuurwerkgroepen. De Bron ondersteunt de regionale werking van Natuurpunt vzw en is als regionale vereniging erkend door het Vlaamse Gewest. De vereniging organiseert jaarlijks meer dan 100 activiteiten. Elk seizoen ligt het ledentijdschrift 'De Bron' in de bus bij de meer dan 1.600 leden-gezinnen: een professioneel natuurtijdschrift met uitstraling tot buiten onze regio. De Bron verschijnt 4 keer per jaar. Je kan op twee manieren lid worden van De Bron vzw:

- aansluiten bij één van de deelverenigingen
- € 8,50 storten op rekeningnummer De Bron vzw: 068-2122666-42.

Meer info: www.debron.be of op het secretariaat: 051 54 52 44.

Natuurpunt zet zich in voor het behoud van de natuur in Vlaanderen. Met de steun van duizenden vrijwilligers, in ruim 200 lokale afdelingen en werkgroepen en gesteund door bijna 75.000 leden beheren we ongeveer 500 grote en kleine natuurgebieden. We willen die natuur graag dichterbij de mensen brengen: we leggen wandelpaden aan, organiseren wandelingen, fietstochten en cursussen ... en acties zoals Vogels Voeren en Beloeren. Lidworden van Natuurpunt en de extra voordelen kan je vinden op www.natuurpunt.be

De Bron

Driemaandelijks tijdschrift van

De Bron v.z.w., voor natuur & milieu van IJzer tot Leie

V.U.: Rudy Claeys, MLK Haiglaan 75, 8900 IEPEL

Extra Nummer

Afgiftekantoor 8900 Ieper 1

Erkenning: P2A6223

België - Belgique

P.B

8900 IEPEL 1

3/5429

